

Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

Del 1

- Avstyrker förslag till nytt biotopskydd
- Avstyrker förslag om livsmiljöunderlag
- Anser att länsstyrelserna riskerar att inte göra en opartisk sammanvägning vid överprövning av översikts- och detaljplaner
- Anser att en förflyttning av fridlysningsreglerna inte får påverka kommunernas möjligheter att göra helhetsbedömningar och avvägningar enligt plan- och bygglagen

Del 2

- Har inget att erinra mot förslagen om att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet

Förbundets ställningstagande

Del 1

Fridlysning

Utredningen har presenterat ett ambitiöst och omfattande material på kort tid. Det är angeläget, menar SKR, att EU-direktiv implementeras så korrekt som möjligt i svensk lagstiftning utan överimplementering. Det är viktigt, menar SKR, att Sverige går i takt med övriga EU. Vill Sverige ha ett starkare skydd kan så ske genom nationell lagstiftning. Det är angeläget att det tydligt framkommer var stödet för fridlysningsbestämmelserna finns. Artskyddet måste stärkas om biologisk mångfald ska bibehållas och Sverige klara sina miljömål, samtidigt måste äganderätten värnas. Ersättningsreglerna måste vara enkla och tydliga, menar SKR.

Principiell riktning för övervägandena

SKR håller med om att områden med högt behov av säkerställande måste skyddas och att kostnaderna för detta ligger på staten. Krav på kunskap och på att ta fram underlag

ställs i förslaget på markägare och verksamhetsutövare. SKR anser att de kunskapskrav som förväntas av privatpersoner/små markägare är för högt ställda i förslaget.

Fridlysningsregler

SKR menar att det är rimligt att flytta stora delar av nuvarande artskyddsförordning till 8 kap miljöbalken. Det är ett ingripande regelverk som kan få stora konsekvenser för markägare, verksamhetsutövare, kommuner och allmänhet. Förslagen innebär också att tillsynsmyndigheterna ska tillämpa reglerna vid tillsyn, prövning och vid vägledning. Ett bra kunskapsunderlag och vägledning är en förutsättning för att regelverket ska få effekt menar SKR.

Beslut som innebär tillämpning av fridlysningsreglerna

Det finns en risk att besluten om fridlysningsregler blir statiska och inte speglar aktuella förhållanden, om de inte kontinuerligt uppdateras. Det är också viktigt att en förflyttning av fridlysningsreglerna i miljöbalken inte krockar med plan- och bygglagens möjligheter att göra helhetsbedömningar och avvägningar mellan olika intressen och perspektiv. Det måste finnas bedömningsutrymme, flexibilitet och förståelse för det kommunala perspektivet om samtliga miljö- och hållbarhetsmål ska nås. Det är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling och för att SKR ska acceptera de ändringar som föreslås. Då är det mycket viktigt att förändringar exempelvis i miljöbalken inte omöjliggör avvägningar mellan olika intressen. SKR vill därför understryka vikten av dialog och bedömningsutrymme vid tillämpning av fridlysningsreglerna.

Ett effektivt artskydd fordrar kunskap

SKR menar att staten måste sammanställa de kunskapsunderlag som finns idag och göra det lättillgängligt för samtliga berörda regionala och lokala aktörer. Enskilda markägare måste lätt få tag på rätt kunskap.

Livsmiljöunderlag kopplar samman myndigheternas kunskap och verksamhetsutövarens kunskap

SKR anser att livsmiljöunderlagen riskerar att bli allt för styrande, med negativa konsekvenser för kommunernas möjligheter att planera utifrån ett helhetsperspektiv och göra relevanta avvägningar. Det är fullt tillräckligt att samlad kunskap tillgängliggörs hos länsstyrelserna för kommunerna att hämta vid behov. Det är länsstyrelsen som har skyldighet att samla in adekvat kunskap i länet. Att ta fram

livsmiljöunderlag med stöd i förordningstext blir däremot en omständlig process menar SKR. Det finns också en överhängande risk att livsmiljöunderlagen får en rättsverkan för både enskilda och kommuner, som berörda inte kunnat invända mot. Länsstyrelsen har en viktig roll i plan- och bygglagens olika processer. Länsstyrelsen ska i dessa processer kunna göra avgörande bedömningar exempelvis om olika intressen. SKR ser en farhåga i hur länsstyrelsen, om den först tagit fram egna underlag med värderingar av ett enda intresse, ska kunna göra opartiska sammanvägningar i olika bedömningssituationer. Det är inte en önskvärd ordning. SKR avstyrker därför förslaget om att länsstyrelsen ska ta fram livsmiljöunderlag.

Biotopskyddsområde i känsliga områden

SKR menar att det inte behövs någon form av nytt biotopskydd. Om behov uppstår måste det kunna utformas mer flexibelt än vad utredningen föreslår. Att låsa fast att området måste vara minst 5 ha är fyrkantigt. Det måste finnas en flexibilitet, menar SKR, kring områdets utformning. Det kommunala perspektivet måste komma in i större utsträckning. SKR avstyrker förslaget till möjlighet att inrätta biotopskyddsområden.

Del 2

Förebygga artskyddsrelaterad brottslighet

SKR har inget att erinra i dessa delar förutom att det är viktigt att bättre förbygga, upptäcka och lagföra artskyddsbrott. Informationen måste förbättras så att människor vet vad artskyddsbrott innebär. Det är angeläget att kunskapsförsörjningen fördjupas och utökas på samtliga plan så att berörda myndigheter bättre än i dag samverkar och samagerar så att artskyddsbrott lagförs i större omfattning.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande

Vänsterpartiet och Miljöpartiet lämnar särskilt yttrande, se bilaga 1.

Styrelsen
2021-10-08

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att finns ett stort behov att säkra artskyddet och välkomnar en tydligare lagstiftning kring detta. Det nationella miljömålsarbetet visar med stor tydlighet att vi inte klarar av att leva upp till miljömålet ”Ett rikt växt- och djurliv” på ett långsiktigt hållbart sätt. Sveriges uppföljning av habitat- och fågeldirektivet liksom den uppdaterade rödlistan visar att utvecklingen är mycket negativ för många arter. Idag är över 2200 arter hotade bara i Sverige. Inför FN:s femtonde konferens om biologiska mångfald som hålls i dagarna uppmanar FN världens länder att ta riskerna med förlusten av biologisk mångfald på stort allvar och att skyndsamt vidta åtgärder. Riskerna med att vi står passiva i frågan om utarmningen av arter är ett minst lika stort hot mot mänskligheten som klimatförändringarna.

SKR avstyrker i sitt yttrande stora delar stora delar av artskyddsutredningens betänkande vilket vi inte kan ställa sig bakom. Vi ser att frågan om artskydd idag väger väldigt lätt i samhällsplaneringen samt i jord-, skogs och vattenbruket. De åtgärder som utredningen föreslår ser vi kan vara viktiga verktyg för att säkra långsiktigt hållbara livsmiljöer för hotade arter. Vi ställer oss bakom utredningens förslag om en ny grund för att införa biotopskydd för att bevara fridlysta arter. Vi ser också att livsmiljöunderlag kan vara ett bra instrument som tydliggör för alla parter vad som krävs för säkra livskraftiga bestånd av skyddsvärda arter.

Likt SKR ställer vi oss bakom och välkomnar en tydligare lagstiftning kring artskyddsrelaterad brottlighet. Vänsterpartiet och Miljöpartiet ser också behovet att detta arbete resurssätts

Vi ställer sig bakom utredningens förslag och ser att detta kan vara en bra början och nystart på arbetet med att bevara den biologiska mångfalden.